

2021-03-31

Remissvar

UTKAST TILL LAGRÅDSREMISS EN EFFEKTIVARE ÖVERPRÖVNING AV OFFENTLIGA UPPHANDLINGAR

Dnr: Fi2020/05179

Mottagare

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

frida.niklasson@regeringskansliet.se

REMISS: UTKAST TILL LAGRÅDSREMISS EN EFFEKTIVARE ÖVERPRÖVNING AV OFFENTLIGA UPPHANDLINGAR

Remissvaret har beretts av Byggherrarnas LOU-grupp. Byggherrarna lämnar härmed följande synpunkter på remissen.

BAKGRUND

Denna remiss, om utkast till lagrådsremiss, avser regeringens samlade bedömning avseende överprövning från de tidigare remissbehandlade utredningarna; utredningen om vissa förenklade upphandlingsregler, "Förenklingsutredningen" [juni 2018] samt "Överprövningsutredningen" [mars 2015]. Vidare innehåller remissen förslag till kompletterande bestämmelser om bl.a. preklusionsfrister, efterannonsering och tidsfrister för uteslutning av en leverantör på grund av brott eller missförhållanden i övrigt.

YTTRANDE

Numrering nedan följer lagrådsremissens kapitelstruktur.

Vi tillstyrker

- att skyndsamhetskrav införs om att mål om överprövning av en upphandling eller av ett avtals giltighet ska handläggas skyndsamt i domstol. [5.2]
- att preklusionsfrist införs om att leverantörens möjligheter att åberopa omständigheter till grund för sin talan begränsas till två veckor [6.3]
- att preklusionsfrist införs i kammarrätt att inte åberopa nya omständigheter eller bevis [6.3]

Vi avstyrker

- att gräns för efterannonsering införs om 100.000 SEK. Krav på efterannonsering bör endast gälla upphandlingar som är annonseringspliktiga. [10]

Vi anser

- att förseningar p.g.a. överprövningar av upphandlingar som rör bygg- och anläggningsprojekt är särskilt kostsamma och att alla förändringar som syftar till att korta ned handläggningstiderna i domstolarna är samhällsekonomiskt lönsamt och därför bör mer resurser tilldelas domstolarna. [5.2]
- att uteslutningsperioderna måste beakta brottets eller händelsens allvarlighetsgrad och bedömning av leverantörens rättelser. [11]

5.2 Mål om överprövning ska handläggas skyndsamt

Byggherrarna tillstyrker att ett lagstadgat skyndsamhetskrav införs för mål om överprövning av en upphandling och i mål om överprövning av ett avtals giltighet enligt samtliga fyra upphandlingslagar. Byggherrarna ställer sig positivt till alla de förslag som syftar till att korta ned handläggningstiderna hos domstolarna.

Närmare fyra av tio upphandlingar avsåg bygg- och anläggningsarbete [CPV-kod 45] och 12% avsåg konsulttjänster till byggsektorn [CPV-kod 71] 2019 enligt Upphandlingsmyndighetens statistik.¹ Det betyder att **nära hälften av alla upphandlingar som görs i Sverige rör tjänster avseende byggande av hus och anläggningar.**

Överprövningar av dessa upphandlingar leder till förseningar i byggandet vilket innebär fördyringar. Därtill kan ett bygg- eller anläggningsprojekt kn omfatta många delupphandlingar, där överprövning av en upphandling kan leda till stora förseningar även för andra upphandlingar inom projektet. En överprövning kan även orsaka stillestånd och försening i pågående arbeten, då arbetena oftast är beroende av varandra. Överprövning av en upphandling i ett byggprojekt kan alltså få vidare konsekvenser än konsekvenserna för själva upphandlingsobjektet.

Sverige är det land som har flest överprövningsärenden inom EU ² men av de överprövningar, som blir prövade i sak i förvaltningsrätten, får den klagande rätt endast i 25% av fallen. ³ Byggherrarna ifrågasätter inte leverantörernas rätt att överpröva, och instämmer i att överprövningssystemet är ett viktigt instrument för att kontrollera att upphandlande myndigheter eller enheter agerar korrekt och iakttar upphandlingslagstiftningens principer och förfaranderegler. Men kostnaden som förseningar p.g.a. överprövningar orsakar är för ett större bygg- eller anläggningsprojekt väldigt höga. Det motsvarar mycket skattepengar som förbrukas i domstolsprocesser istället för att användas till nya vägar, sjukhus eller äldreboenden som de var planerade för.

Byggherrarna menar att det är samhällsekonomiskt lönsamt att göra allt för att korta ned handläggningstiderna genom att tilldela mer resurser till domstolarna och därmed begränsa konsekvenserna av förseningar.

6.3 Preklusionsfrister i mål om offentlig upphandling

Byggherrarna tillstyrker regeringens förslag att leverantören inom två veckor ska åberopa omständigheter till grund för sin talan, räknat från det att ansökan kom in

¹ Upphandlingsmyndighetens Statistik om offentlig upphandling 2020

² Lagrådsremissen 5.1.2 Överprövningens betydelse för goda affärer

³ Statistik om offentlig upphandling 2020, KKV/UHM

till förvaltningsrätten. Vi tror att denna tidsfrist kan bidra till kortare handläggningstider i domstolen och få viss preventiv verkan på icke sakliga överprövningar.

Vi tillstyrker även att preklusionsfrist införs i kammarrätt om att en part endast får åberopa nya omständigheter eller bevis i kammarrätten om parten gör sannolikt att omständigheten eller beviset inte har kunnat läggas fram tidigare.

10 Annonsering av icke-direktivstyrda upphandlingar

Byggherrarna avstyrker förslaget att efterannonsering ska gälla för alla upphandlingar över 100 000 kronor. Krav på efterannonsering bör endast gälla upphandlingar som är annonseringspliktiga.

Byggherrarna menar att det är viktigt att regelverket är enhetligt och enkelt för tillämparna. Regeringens förslag skulle innebära olika krav på vilka upphandlingar som ska annonseras och vilka som ska efterannonseras. Det är viktigt att direktupphandlingar även fortsatt kan genomföras utan formkrav och förblir en enkel process utan krav på annonsering eller anbud i visst format.

11 Tidsgräns för uteslutningsgrunder införs

Även om Sverige har skyldighet att införa preciserad längsta tillåtna uteslutningsperiod enligt EU-direktivet, är det viktigt att uteslutningsperioden även tar hänsyn till allvarlighetsgraden kring brottet eller det allvarliga felet i fråga. Det får inte enbart vara tidsperioden från lagakraftvunnen dom respektive händelsen som ska avgöra om leverantören får uteslutas, utan även det att leverantören ska visa vilka åtgärder leverantören vidtagit och om dessa åtgärder kan bedömas som tillräckliga.

Därtill är det viktigt att uteslutningsperioden inte leder till formaliadiskussioner om när händelsen inträffade. Byggherrarna vill framhålla vikten av att en upphandlande enhet har möjlighet att utesluta oseriösa leverantörer som exempelvis anlitar svart arbetskraft så att inte skattemedel finansierar kriminell verksamhet. Det är viktigt att oseriösa aktörer kan uteslutas för att höja kvaliteten på upphandlingarna och för att konkurrensen ska kunna ske på lika villkor.

Stockholm den 30 mars, 2021

Tommy Lenberg
VD

Enligt uppdrag

Helena Lennartsson

Byggherrarna är en intresseförening för professionella byggherrar som arbetar för att stärka och utveckla byggherrerollen och det svenska samhällsbyggandet. Föreningens medlemmar är kontinuerliga byggherrar och beställer årligen byggprojekt för mer än 100 miljarder kronor.